

S

Ygn. akt I C 51/23

WYROK

W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Dnia 4 października 2023 r.

Sąd Rejonowy w Gdyni I Wydział Cywilny

w składzie następującym:

Przewodniczący: SSR Małgorzata Nowicka-Midziak

po rozpoznaniu na posiedzeniu niejawnym w dniu 4 października 2023 r. w G.

sprawy z powództwa B. (...) Fundusz Inwestycyjny Zamknięty Aktywów Niepublicznych w G.

przeciwko H. K.

o zapłatę

zasądza od pozwanej na rzecz powoda kwotę 14 173,50 zł. (czternaście tysięcy sto siedemdziesiąt trzy złote pięćdziesiąt groszy) wraz z odsetkami ustawowymi za opóźnienie od dnia 23 grudnia 2022r do dnia zapłaty;

oddala powództwo w pozostałym zakresie;

zasądza od pozwanej na rzecz powódki kwotę 2 949,34 zł. (dwa tysiące dziewięćset czterdzieści dziewięć złotych trzydzieści cztery grosze) wraz z odsetkami ustawowymi od dnia uprawomocnienia wyroku do dnia zapłaty.

Sygn. akt **I C 51/23**

UZASADNIENIE

Powód B. (...) Fundusz Inwestycyjny Zamknięty Aktywów Niepublicznych z siedzibą w G. domagał się od pozwanej H. K. zapłaty kwoty 22.795,58 zł wraz z odsetkami umownymi w wysokości odsetek maksymalnych za opóźnienie od dnia wniesienia pozwu do dnia zapłaty, a także zasądzenia na swoją rzecz kosztów procesu według norm przepisanych.

W uzasadnieniu wskazano, że dnia 24 czerwca 2019 roku pozwana zawarła z (...) S.A. umowę pożyczki o numerze (...). Pozwanej udzielono pożyczki w kwocie 10.000 zł. Kwota 312 zł stanowiła składkę za przystąpienie do dobrowolnego ubezpieczenia. Spłata miała nastąpić w 104 tygodniowych ratach po 201,37 zł każda, w tym ostatnia wyrównująca w kwocie 200,61 zł – w okresie od dnia 3 lipca 2019 roku do dnia 24 czerwca 2021 roku. Pozwana z dniem 11 września 2019 roku zaprzestała spłacania rat. Na dochodzoną pozwem kwotę składały się: 5.156,00 zł prowizja, 40,00 zł opłata przygotowawcza, 3.466,08 zł opłata za okresowe zawieszenie rat oraz 312,00 zł składki ubezpieczeniowej. Umowa wygasła z upływem okresu, na jaki została zawarta.

Wierzytelność wynikająca z umowy została nabyta przez powoda umową cesji z dnia 27 grudnia 2021 roku. Wezwanie pozwanej do zapłaty nie przyniosło zamierzonego skutku.

(pozew – k. 4-5v., k. 7)

Pozwana w odpowiedzi na pozew w powołaniu, na jak wskazała, „ustawę antylichwiarską z 2022 roku” podniosła zarzut zawyżenia odsetek od pożyczek, których wysokość wynosi 20,5 % w skali roku, a nie jak naliczył P. 124,11 %

oraz zawyżone wszystkie opłaty związane z udzieleniem i obsługą zadłużenia. Wskazała także na brak kwoty jej wpłat przez kilka tygodni oraz brak powiadomienia o zmianie wierzyciela.

(odpowiedź na pozew – k. 41-44)

Stan faktyczny:

Dnia 24 czerwca 2019 roku (...) S.A. z siedzibą w W. (jako pożyczkodawca) zawarł z pozwaną H. K. (jako pożyczkobiorczynią) umowę pożyczki w okresie od dnia jej zawarcia do dnia 24 czerwca 2021 roku, kiedy przypadał termin spłaty ostatniej ze 104 tygodniowych rat w kwocie po 201,37 zł każda, za wyjątkiem ostatniej w kwocie 200,61 zł. W umowie wskazano, że klientowi wypłacana jest kwota 10.000 zł w gotówce, a 312 zł przelewane jest zgodnie z dyspozycją klientki, a w rzeczywistości na pokrycie składki ubezpieczeniowej. Całkowity koszt pożyczki miał wynieść 10.629,72 zł, na co składały się: prowizja (5.156 zł), opłata przygotowawcza (40 zł), opłata za elastyczny plan spłat (3.466,08 zł) oraz odsetki umowne (1.967,64 zł) według stawki 10 %.

Tzw. „elastyczny plan spłat” miał uprawniać konsumentkę do odroczenia spłat od 1 do 4 rat pożyczki bez podania przyczyny, a w razie zgonu konsumentki w trakcie trwania umowy miała być ona zwolniona z długu w odniesieniu do jakichkolwiek jeszcze niezapłaconych na dzień jej zgonu zobowiązań, wynikających z umowy.

(dowód: umowa pożyczki – k. 22-27v.)

Dnia 27 grudnia 2021 roku powód nabył od pożyczkodawcy wierzytelność wynikającą z przedmiotowej umowy.

(dowód: umowa cesji wraz z załącznikami – k. 9-16)

Pismem z dnia 24 stycznia 2022 roku powód zawiadomił pozwaną o przelewie wierzytelności.

(dowód: pismo z dnia 24.01.2022r. – k. 19, potwierdzenie nadania – k. 21v.)

Niespłacony przez pozwaną kapitał wyniósł 8.698,35 zł. Niespłacone odsetki umowne oraz za opóźnienie do dnia 21 grudnia 2021 roku wyniosły 5.475,15 zł.

(bezsporne)

Sąd zważył, co następuje:

Powyższy stan faktyczny Sąd w całości ustalił na podstawie dowodów z dokumentów prywatnych przedłożonych przez powoda. Oceniając zebrany w niniejszej sprawie materiał dowodowy Sąd nie dopatrywał się żadnych podstaw do kwestionowania ich wiarygodności i mocy dowodowej.

Na podstawie art. 235² § 1 w zw. z art. 302 § 1 k.p.c. pominięto dowód z przesłuchania pozwanej, albowiem pomimo prawidłowego wezwania nie stawiała się na rozprawie i nie usprawiedliwiła swojej nieobecności.

Na podstawie art. 235² § 1 pkt 5 k.p.c. pominięto dowód z opinii biegłego, albowiem zdaniem Sądu zmierzał wyłącznie do przedłużenia postępowania.

Zawarta przez strony sporu umowa pożyczki, według obowiązującego w dacie zawarcia tej umowy stanu prawnego, jest umową o kredyt konsumencki określoną w art. 3 ustawy z dnia 12 maja 2011 roku o kredycie konsumenckim (Dz.U.126.715 ze zm.). Zgodnie z treścią tego przepisu przez umowę o kredyt konsumencki rozumie się umowę o kredyt w wysokości nie większej niż 255.550 złotych albo równowartość tej kwoty w walucie innej niż waluta polska, który kredytodawca w zakresie swojej działalności udziela lub daje przyrzeczenie udzielenia konsumentowi.

Za umowę o kredyt konsumencki uważa się w szczególności umowę pożyczki, określoną w art. 720 § 1 k.c. Zgodnie z tym przepisem przez umowę pożyczki dający pożyczkę zobowiązuje się przenieść na własność biorącego określoną ilość pieniędzy, a biorący zobowiązuje się zwrócić tę samą ilość pieniędzy.

Legitymacja czynna po stronie powoda wynikała z art. 509 § 1 k.c., zgodnie z którym wierzyciel może bez zgody dłużnika przenieść wierzytelność na osobę trzecią, chyba że sprzeciwiałoby się to ustawie, zastrzeżeniu umownemu albo właściwości zobowiązania, zaś w myśl § 2 wraz z wierzytelnością przechodzą na nabywcę wszelkie związane z nią prawa, w szczególności roszczenie o zaległe odsetki. Zarówno w doktrynie, jak i w orzecznictwie przyjmuje się zgodnie, że w wyniku przelewu w rozumieniu art. 509 k.c. przechodzi na nabywcę ogół uprawnień przysługujących dotychczasowemu wierzycielowi, który zostaje wyłączony ze stosunku zobowiązaniowego, jaki wiązał go z dłużnikiem.

Na marginesie należy wskazać, że pozwana została poinformowana o zmianie wierzyciela, czego dowodem jest pismo z dnia 24 stycznia 2021 roku wraz z wydrukiem z systemu śledzenia przesyłek.

Umowa, będąca źródłem zgłoszonego roszczenia zawarta została w ramach standardowo stosowanych przez pożyczkodawcę wzorców umownych, które pozwana zaakceptowała, nie mając wpływu i możliwości negocjowania szczegółowych warunków umowy.

Zgodnie z treścią art. 385¹ § 1 k.c. postanowienia umowy zawieranej z konsumentem niezgodnione indywidualnie nie wiążą go, jeżeli kształtują jego prawa i obowiązki w sposób sprzeczny z dobrymi obyczajami, rażąco naruszając jego interesy (niedozwolone postanowienia umowne). Nie dotyczy to postanowień określających główne świadczenia stron, w tym cenę lub wynagrodzenie, jeżeli zostały sformułowane w sposób jednoznaczny. W myśl art. 385¹ § 3 k.c. niezgodnione indywidualnie są te postanowienia umowy, na których treść konsument nie miał rzeczywistego wpływu. W szczególności odnosi się to do postanowień umowy przejętych z wzorca umowy zaproponowanego konsumentowi przez kontrahenta. Z kolei wedle art. 385² k.c. oceny zgodności postanowienia umowy z dobrymi obyczajami dokonuje się według stanu z chwili zawarcia umowy, biorąc pod uwagę jej treść, okoliczności zawarcia oraz uwzględniając umowy pozostające w związku z umową obejmującą postanowienie będące przedmiotem oceny.

W myśl art. 385¹ § 3 k.c. niezgodnione indywidualnie są te postanowienia umowy, na których treść konsument nie miał rzeczywistego wpływu. W szczególności odnosi się to do postanowień umowy przejętych z wzorca umowy zaproponowanego konsumentowi przez kontrahenta. Podkreślić przy tym należy, że zgodnie z treścią art. 385¹ § 4 k.c. ciężar dowodu, że postanowienie zostało uzgodnione indywidualnie, spoczywa na tym, kto się na to powołuje, a więc w niniejszej sprawie na stronie pozwanej.

Rozdzielenie prowizji oraz tzw. „elastycznego planu spłat” jest sztuczne. Teoretycznie opłaty te mogły być – w zależności od inwencji autora wzorca umowy – dowolnie rozdrabniane z odnoszeniem do jakichś szczegółowych celów za pomocą branżowego słownictwa, co i tak nie zmieniloby istoty rzeczy, polegającej na obowiązku poniesienia przez konsumenta pewnego globalnego jednorazowego kosztu przy zawieraniu umowy.

Ponieważ w danym przypadku suma tych opłat (8.688,08 zł) jest niemal równa sumie pożyczki faktycznie wypłacanej konsumentce (10.000,00 zł), uznano, że są one sprzeczne z dobrymi obyczajami, rażąco naruszając jej interesy majątkowe, gdyż dochodzi tak naprawdę do niemal podwojenia zadłużenia konsumentki, bez żadnych realnych korzyści po jej stronie. Zapisy te są abuzywne również każde z osobna ze względów niżej wskazanych.

Nawet jeżeli koszty te łącznie nie przekraczają progu ustawowego (przewidzianego w art. 36a ustawy o kredycie konsumenckim), to w danym przypadku są łącznie rażąco zbyt wysokie, a nie ma żadnych dowodów, aby problematyka decydowania o przyznaniu pozwanej tej konkretnej pożyczki była złożona, skomplikowana, pracochłonna, uzasadniając tak znaczną korzyść majątkową po stronie pożyczkodawcy.

Czynniki od których pożyczkodawca uzależniał tak wysokie wynagrodzenie, a o czym mowa w piśmie z dnia 3 kwietnia 2023 roku, nie zmienia tej oceny, gdyż takie zestawienie co do zasady może stworzyć każdy jedynie na

potrzeby usprawiedliwienia rażąco zawyżonych kosztów pożyczki. Trudno przyjąć, aby pożyczkodawca prowadził model biznesowy w ten sposób, że wszelkie koszty prowadzenia działalności gospodarczej pokrywane są z prowizji. Zupełnie nieuzasadnione jest wskazanie, że prowizja stanowi wynagrodzenie, gdyż wynagrodzenie w przypadku pożyczki stanowią odsetki umowne. Nie ulegało wątpliwości, że wysokość tych kosztów, a zatem i owe czynniki nie odpowiadają kosztom prowadzenia działalności gospodarczej, ale związane są z wysokością wypłaconej kwoty – pożyczkodawca dąży do znacznego zawyżenia kosztów pożyczki. Co więcej należałoby założyć, że brak zapłaty prowizji zasadniczo paraliżowałby działalność gospodarczą pożyczkodawcy. Nie jest wiadomo, dlaczego konsument miałby być obciążany ryzykiem prowadzenia działalności gospodarczej pożyczkodawcy. Poza tym tak znaczące koszty są niczym nieusprawiedliwione, jeśli porównać je do kosztów kredytów i pożyczek udzielanych przez banki, a te przecież są instytucjami, na które nałożone są o wiele bardziej rygorystyczne wymogi niż w przypadku parabanków. Wreszcie konsument może ponosić koszty związane wyłącznie z kosztami poniesionymi przez pożyczkodawcę w wyniku udzielenia jemu i tylko jemu pożyczki, a nie innym konsumentom. Brak podstaw do obciążania konsumentów wprost całością ponoszonych przez pożyczkodawcę kosztów prowadzenia działalności gospodarczej, nawet ich nie dotyczących. Wskazane koszty związane są z wysokością całkowitej kwoty pożyczki, a nie z faktycznie poniesionymi kosztami. Wynagrodzeniem za korzystanie z kapitału są odsetki. Ustawodawca ograniczył ich dopuszczalną wysokość w celu ochrony słabszych uczestników rynku (art. 359 § 2¹ k.c.). Ustalanie dodatkowych opłat, jako czystego wynagrodzenia pożyczkodawcy, prowadzi do obejścia powołanego przepisu. Stąd zarówno prowizja, jak też inne opłaty obciążające pożyczkobiorcę powinny znajdować odzwierciedlenie w rzeczywiście ponoszonych przez pożyczkodawcę kosztach, związanych z zawarciem konkretnej umowy.

Zastrzeżenie przez ustawodawcę maksymalnych pozaodsetkowych kosztów kredytu nie oznacza, że powodowi przysługiwało w każdym przypadku uprawnienie do naliczania kosztów maksymalnych i stosowania przy umowach wzorców umownych kształtujących wzajemne prawa i obowiązki stron w sposób niezgodny z zasadami współzycia społecznego. Zamieszczony w art. 36a ustawy o kredycie konsumenckim matematyczny wzór nie może stanowić podstawy i sposobu obejścia przepisów o odsetkach maksymalnych przez dodawanie do kwot nieuzasadnionych kosztów i nie może korzystać z ochrony prawnej. Zważywszy na znaczną wysokość obu kosztów w stosunku do kapitału pożyczki, nie budzi wątpliwości, że postanowienia umowne przewidujące obowiązek poniesienia tych kosztów rażąco naruszają interesy konsumenta.

Jeżeli chodzi o wynagrodzenie za tzw. „elastyczny plan spłat” powód nie wykazał, aby sama możliwość skorzystania przez biorącą pożyczkę z odroczenia terminu płatności czterech tygodniowych rat, generowała po jego stronie jakiegokolwiek koszty. Zważyć należało, że kapitał do spłaty wynosił 10 tys. zł, a pozwana miałaby zapłacić prawie 4 tys. złotych, aby odroczyć płatność łącznej raty w wysokości nieco ponad 800 zł. Pozwana nie musiałaby odrażać spłat, gdyby zaszła taka potrzeba, gdyby opłata ta nie została zawyżona. Powyższe naruszenie widoczne jest *prima facie* dla osoby nieposiadającej wiedzy prawniczej. Z kolei zwolnienie z długu na wypadek śmierci ma zaś czysto fikcyjny charakter. Śmierć sama przez się zwalnia dłużnika z wszelkich doczesnych zobowiązań. Zwolnienie z długu spadkobierców wymagałoby natomiast zawarcia z nimi stosownej umowy (art. 508 k.c.). W konsekwencji, koszty dotycząca iluzorycznej usługi.

Przedstawione argumenty powinny wystarczająco przekonywać, że opłaty za prowizję i „elastyczny plan spłat” stanowią niedozwolone klauzule umowne i nie wiążą pozwanej konsumentki. Ich eliminacja, przy zachowaniu pozostałych warunków umowy (art. 385¹ § 2 k.c.), skutkuje zmniejszeniem sumy podlegającej spłacie długu o 8.622,08 zł.

Twierdzenia pozwanej o niezaliczeniu na poczet pożyczki jej wpłat pozostały gołosłowne. Stosownie do obowiązującego rozkładu ciężaru dowodu to na niej spoczywał obowiązek przedstawienia dowodów, z których wynikałoby, że zapłaciłaby więcej niż wynikało z twierdzeń pozwanej. Obowiązek przedstawienia dowodów, zgodnie z przepisem art. 3 k.p.c. spoczywa na stronach, zaś ciężar udowodnienia faktów mających dla rozstrzygnięcia sprawy istotne znaczenie (art. 227 k.p.c.) spoczywa na stronie, która z faktów tych wywodzi skutki prawne (art.

6 k.c.). Tymczasem pozwana nie stawiała się nawet na rozprawie celem złożenia zeznań w charakterze strony i nie usprawiedliwiła swojej nieobecności.

W związku z powyższym Sąd doszedł do przekonania, że powództwo zasługiwało na częściowe uwzględnienie, tj. co do kwoty 14.173,50 zł i dlatego orzeczono jak w punkcie 1. wyroku na podstawie art. 720 k.c., art. 385¹⁻³ k.c., art. 359 § 1, § 2¹ oraz § 2², a także art. 481 § 1 i 2 k.c., oddalając w punkcie 2. na tej samej podstawie prawnej powództwo w pozostałym zakresie.

O kosztach procesu orzeczono na podstawie art. 100 k.p.c. na zasadzie stosunkowego rozdzielenia kosztów. Na poniesione przez powoda koszty procesu składały się: opłata sądowa od pozwu (1.140,00 zł), opłata skarbową od dokumentu pełnomocnictwa (17,00 zł) oraz wynagrodzenie kwalifikowanego pełnomocnika w osobie radcy prawnego w stawce minimalnej (3.600,00 zł) – łącznie 4.757,00 zł. Stosunek proporcji wygranej powoda (68 %) do sumy tych kosztów wyniósł kwotę 2.949,34 zł, którą zasądzono w punkcie 3. wyroku wraz z ustawowymi odsetkami za opóźnienie od dnia uprawomocnienia się wyroku do dnia zapłaty (art. 98 § 1¹ k.p.c.).